І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 170. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 15-го ВЕРЕСНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 15, 1965 No. 170. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 14-го вересня 1965

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ ГОМФРІ 13-го ВЕРЕСНЯ СВОЇМ ГОЛОСОМ ВРЯТУВАВ ДОЛЮ ПОПРАВКИ В СЕНАТІ і таким чином вирішив долю цього доповнення до фармерського законопроєкту, згідно з яким секретар праці і надалі зможе визначати квоту на спроваджуваних до ЗДА сезонових фармерських робітників. За ту поправку було 45 сенаторів і проти неї було стільки ж саме голосів. Віцепрезидент, як голова Сенату, скористав із свого права і вирішив долю проєкту в справі контролі над сезоновими фармерськими робітниками. Коли б був перепав цей проєкт, то контролю над цими робітниками мав би мати секретар рільництва.

АСТРОНАВТИ ҐОРДОН КУПЕР І ЧАРЛЗ КОНРАД ГОТОВІ ЛЕТІТИ НА МІСЯЦЬ, — так вони заявили на першій публічній конференції. Вони твердять, що немає жадних непереможних перешкод, які стримали б від ще довших космічних летів ніж той, який вони відбули впродовж 8-ох днів. Астронавт майор Френк Борман і командор Джеймс А. Лавелл, які в Джеміні-7 літатимуть впродовж 14 днів при кінці цього року, або в січні 1966-го року — стоятимуть перед найважнішою проблемою: „домашньою господаркою" в кабіні, це значить перед справою харчів, фотокамерами, оптичним та іншим приладдям і порядкуванням кабіни. Астронавти бачили блискавки під час лету, але їхні апарати не могли цього фотографувати.

СЕКРЕТНА ПІДВОДНА СИСТЕМА ОХОРОНЯЄ СХІДНЄ УЗБЕРІЖЖЯ ЗДА ПРОТИ ВОРОЖИХ СУБМАРИН. Ця алярмова система називається Проєкт Цезар, і вона має свої апарати-гідрофони під водою вздовж цілого східнього узберіжжя, і ці підводні мікрофони алярмують про ворожі підводні човни на віддаль кількох сот миль. Окремі гідрофони є получені з собою і тому охорона є певніша, бо інакше їх звуки могли б губитися в шумах океанів. Ця система є така певна, що плянується забезпечити і західнє узберіжжя такими апаратами, які зможуть алярмувати команду про появу ворожих підводних човнів на віддалі кількох соток миль.

АКВАНАВТИ СТВЕРДЖУЮТЬ, ЩО ЛЮДИНА МОЖЕ ЖИТИ І ПРАЦЮВАТИ ПІД ВОДОЮ. 12-го вересня перша партія акванавтів в числі 9-ох осіб закінчила 15-денний побут в кораблі фльоти Сілеб-2 і вийшла на поверхню. На місце цих акванавтів зійшла в корабель інша партія моряків, яка має на дні океану перебути також 15 днів. Астронавт командор Скотт Карпентер, який тепер є акванавтом, має залишитися, згідно з первісним пляном, ще на 15 днів, хоч його вкусила в палець риба скорпіон. Внаслідок цього припізнився на одну годину вихід акванавтів, бо один із них, д-р Роберт Зонненбурґ, мусів оглянути рану астронавта-акванавта Карпентера.

ПЕРУВІЯНСЬКА АРМІЯ ПОЧАЛА НАСТУП НА КОМУНІСТИЧНУ ПАРТИЗАНКУ, яка діє в горах в районі Кузко. В першому бою відділи Четвертої армії вбили 5-ох комуністичних партизанів і поранили більше число, яке важко було усталити. З урядових військ не було вбитих ані поранених, але три вояки замерзли, загубившися в сніговії. Між перувіянськими вояками є американські фахівці від поборювання комуністичних підривних дій. Сніговії є перешкодою, щоб можна було послуговуватися літаками й гелікоптерами в цьому терені, який має шпилі на 16,000 стіп заввишки.

У СВІТІ

ЛІДЕР ЗАХІДНЬО-НІМЕЦЬКИХ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТІВ, ПОСАДНИК ЗАХІДНЬОГО БЕРЛІНУ ВІЛЛІ БРАНДТ ЗАЯВИВ в ході передвиборчої кампанії, що коли б він став канцлером, то вимагав би від З'єднаних Держав, щоб вони втаємничили Західню Німеччину у спосіб якнайлегшого продукування атомової енергії. Брандт твердив, що повинна відбутися конференція американських та західньо-німецьких фізиків, на якій вони розглянули б німецьку програму використання атомової енергії для мирних цілей. В найближчу неділю відбудуться в Західній Німеччині парляментарні вибори.

63 УЧЕНІ З ЗДА, ЕВРОПИ, КАНАДИ Й ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ ЗВЕРНУЛИСЬ з закликом до еспанського уряду, щоб той відкликав репресії, застосовані до 5-ох еспанських учених, що їм еспанський уряд закинув сприяння протирежимовим демонстраціям університетської молоді. Цей заклик зроблено у формі листа до еспанського міністра освіти від закордонних учасників на 11-му міжнародному конґресі романської лінґвістики і філології, що відбувся в Мадриді 1-9 ц. р.

КОМУНО-КИТАЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЧУ ЕН-ЛАЙ НАЗВАВ „обманом" твердження лідера демократичної більшости в Сенаті, сен. Майка Менсфілда, наче б ЗДА були готові „дискутувати" про так званих чотири пункти, проголошені 12 квітня ц. р. прем'єром Північного В'єтнаму, як передумову для замирення у В'єтнамі. Чу Ен-лай заявив, що вислання до В'єтнаму „масових військових підкріплень" та поширювання тамошньої американської „аґресії" яскраво перечить двом першим згаданим точкам: визнання повної суверенности і територіяльної непорушности цілого В'єтнаму та відкликання з В'єтнаму всіх чужих збройних сил.

У НОРВЕГІЇ ЙДУТЬ ВІД МИНУЛОЇ НЕДІЛІ ПАРЛЯМЕНТАРНІ ВИБОРИ, але підрахування голосів в усіх оселях, розсіяних на території довгій на 1.000 миль дуже складне, хоч ціле населення Норвегії нараховує 4,000.000 душ. Впродовж 30-ох років, за винятком кількох останніх тижнів, правила в Норвегії Соціялістична партія, яка від 1961 р. мала 74 мандати на всіх 150 парляментарних мандатів, 4 опозиційні партії мали теж 74 мандати, а язичком у вазі становили два мандати лівих соціялістів: вони ввесь час підтримували уряд, але кілька тижнів тому відтягли ту підтримку й уряд прем'єра Ейнара Ґерґардзена впав. За тимчасовими підрахунками Соціялістична партія програла, а виграла коаліція 4-ох демократичних партій.

У КАЗАБЛЯНЦІ В МАРОККО РОЗПОЧАЛАСЬ в минулий понеділок конференція „на вершинах" 12-ох арабських країн, що її відкрив марокканський король Гассан II. В конференції беруть участь королі і президенти 12-ох арабських країн. Однак ту конференцію бойкотує туніський президент Габіб Бурґіба, який на кілька годин перед її відкриттям з'ясував в радіо причини бойкотування того з'їзду: гін єгипетського президента Нассера диктувати всім іншим арабським державам.

БРИТАНІЯ ДІСТАЛА ДОПОМОГУ ВІД 10-ОХ ДЕРЖАВ у висоті одного більйона долярів задля скріплення англійського фунта штерлінґів. На цю суму склалися банки Австрії, Бельгії, Канади, Західньої Німеччини, Італії, Японії, Голляндії, Швеції, Швайцарії і З'єднаних Держав.

ДРУГИЙ ВАТИКАНСЬКИЙ СОБОР РОЗПОЧАВ СВОЮ ЧЕТВЕРТУ СЕСІЮ

На цій світлині видно, як Папа Павло VI кладе оливну галузку, символ миру і братерства, на кам'яній плиті в Мавзолею у Римі, де похоронені жертви нацистського терору. При цій нагоді виголосив промову з гострим натавруванням тоталітаризму взагалі та зокрема переслідування Церкви тоталітарними режимами поза залізною заслоною.

Рим. — Другий Ватиканський Собор Католицької Церкви розпочав у вівторок 11-го вересня ц. р. свою четверту, найголовнішу і, мабуть, останню сесію. Її започаткував парадний похід 2.500 членів Собору, найвищих єрархів Католицької Церкви, між ними й українських. На той перший день нарада четвертої сесії була передбачена промова Папи Павла VI, який формально мав відкрити сесію і відчитати 20-сторінковий текст заздалегідь дбайливо приготованої промови. Неполагодженими є ще 11 справ Собору, однак покищо поставлено на денний порядок тільки чотири: справа релігійної свободи, Церква у новітньому світі, життя і завдання духовника та місійна діяльність Церкви. Найголовнішою із неполаднаних ще справ є контроверсійна проблема релігійної свободи: проєкт даного декрету схвалено на 54-ох сторінках. Головною тезою цього декрету є створення, що нікого не можна примусити до вірування всупереч його совісти. Німецький кардинал Юліюс Депфнер з Мюнхену, один із чотирьох голів Собору, які чергуються у керівництві нарадами, заявив у пресовій конференції, що Ватиканський Собор повинен закінчитися перед Різдвом, але остаточного терміну ще не визначено. Він висловив оптимізм щодо швидкости ефективности нарад Собору.

Українці Вінніпеґу прощали інж. Вол. Коссара із його виїздом до Торонта

Вінніпеґ, Ман. — Відомий широко в Канаді і в ЗДА громадський діяч, довголітній координатор і заступник президента Комітету Українців Канади, засновник Українського Національного Об'єднання, як також довголітній член керівних органів Українського Народного Союзу, останніми роками член гол. Контрольної Комісії УНС інж. Володимир Коссар залишив Вінніпеґ і переїхав на постійне перебування до Торонта, де живуть тепер його діти. З приводу його від'їзду, президія КУК в порозумінні з місцевими організаціями влаштувала прощальний вечір, що відбувся в готелі Чарльз у Вінніпеґу, в якому взяло участь понад 40 осіб, представників різних місцевих організацій і представники преси. Вечір відкрив короткою промовою президент КУК о. д-р В. Кушнір, підкресливши великі заслуги інж. В. Коссара в розбудові українського життя в Канаді. Від вінніпеґської філії УНО, всіх братніх організацій і від місцевого відділу Українського Н. Союзу говорив мґр. І. Геврик. Від Союзу Українських Самостійників і КУК прощав інж. Коссара генеральний секретар президії КУК В. Сарчук. Він підкреслив такі шляхотні прикмети інж. В. Коссара як отвертість і щирість, як теж його розсудливість. Від організованого у ветеранській організації вояцтва прощав інж. Коссара І. Карасевич, підкреслюючи вояцькі чесноти інж. В. Коссара як колишнього українського вояка і великого українського патріота. Від Жіночого КУК попрощала інж. Коссара пані Н. Башук. Довшою промовою прощав інж. Коссара сенатор П. Юзик, підкреслюючи його великі заслуги у створенні Українського Національного Об'єднання та Осередку Української Культури і Освіти. Дуже теплими словами прощала інж. Коссара і його дружину від українського жіноцтва пані Марія Дима. Вона підкреслила великі заслуги інж. Коссара як будівничого нашого організованого життя в Канаді. Від Ліґи Визволення України прощав інж. В. Коссара мґр. І. Іванчук. З черги прощав інж. Коссара голова дирекції Шевченківської Фундації д-р І. Глинка, який згадав про перші роки інж. Коссара в Едмонтоні, про перші його кроки на полі організації і розбудови життя української спільноти в Канаді.

Видимо зворушений, інж. В. Коссар подякував всім, що його прощали з від'їздом із Вінніпеґу. При кінці того вечора, президент КУК, о. д-р Кушнір вручив інж. Коссареві на пам'ятку від КУК і усіх присутніх книжку про мистецьку творчість Тараса Шевченка, що її видав КУК, з підписами усіх присутніх на тому вечорі.

Померла письменниця Текля Білецька співробітниця „Веселки"

Шикаґо. — В суботу 28 серпня ц. р. померла тут після важкої і довгої недуги письменниця і педагог Текля Білецька, довголітня учителька галицьких шкіл і авторка низки оповідань і казок для дітей, друкованих на сторінках львівських журналів „Світ Дитини", „Малі Друзі" й ін. В 1959 р. в Торонто у В-ві „Нашим дітям" — ОПДЛ" появилась збірка казок Покійної п. н. „Бабусині казки".

Покійна була активним членом Об'єднання Письменників Дитячої Літератури і співпрацювала у видаваному Українським Народним Союзом дитячому журналі „Веселка". Тлінні останки Покійної зложено в родинній гробниці на цвинтарі в Акрон, Огайо.

● **Південно - в'єтнамський прем'єр,** маршал летунства Нґуєн Као Кі, відвідав великий американський літаконосець „Індепенденс" на водах Південнокитайського моря і дякував американським морським старшинам, що вони запросили його до свого „міста". Але за обідом звернув увагу, що „французька салата", яку подали, повинна виглядати зовсім інакше.

У ТАНТ ПРОДОВЖУЄ БЕЗВИГЛЯДНІ МИРОВІ РОЗМОВИ З ЛІДЕРАМИ ІНДІЇ

Ню Делі. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант перевів поновну двогодинну розмову з індійським міністром закордонних справ Свараном Сінґом, після чого мав „діловий обід" з індійським президентом Сарвепалі Радакрішнаном, віце-президентом Закіром Гуссейном, прем'єром Лял Багадуром Шастрі й іншими членами індійського уряду. Крім того, У Тант розмовляв довго з совєтським шарже д'аффер Алексєєм Родіоновим: за газетними твердженнями — У Тант обмірковував з отим совєтським представником можливості поворотної подорожі через Москву. У Тант буцімто хоче мати безпосередню опінію совєтських головачів про індійсько-пакистанський конфлікт, потрібну йому для звітування перед Радою Безпеки ОН. Совєтський прем'єр Алексєй Косиґін зголосив новий заклик до Індії і Пакистану, щоб вони припинили взаємні воєнні дії, а державний секретар Дін Раск, вийшовши з закритого засідання сенатської Комісії для закордонних справ, протиставив буцім-то миролюбне становище Совєтів в індійсько-пакистанській справі — войовничому становищу Комуністичного Китаю, який „хоче ловити рибу в каламутній воді". Важливою політичною подією в цій справі є приїзд до столиці Пакистану іранського прем'єра Аміра Аббаса Говейди та турецького міністра закордонних справ Гассана Ізіка. Іран і Туреччина заявились по стороні Пакистану та зголосили готовість допомогти йому доставами зброї. Туреччина й Іран однаково, як Пакистан — є мусульманськими країнами. Головним пакистанським арґументом, що Кашмір повинен належати до Пакистану, є факт, що більшість кашмірського населення — це мусульмани. Безвиглядність посередницьких заходів У Танта в Індії підкреслила заява речника індійського уряду, що передумови Пакистану щодо воєнного перемир'я (згода на плебісцит у Кашмірі) були зроблені зумисне на те, щоб внеможливити перемир'я, бо — мовляв — Індія ніколи не погодиться на такий компроміс, який заторкував би її суверенні права у відношенні до Кашміру.

Інж. Михайло Гаврилів-Бояр переобраний на голову Гетьманської Організації

Клівленд, Огайо. На голову Української Гетьманської Організації Америки (УГОА) переобрано на з'їзді, який відбувся тут в днях 4 і 5 вересня ц. р., відомого гетьманського діяча інж. Михайла Гаврилова-Бояра. Після відкриття з'їзду в суботу 4 вересня і проведення молитви проф. Михайлом Чемним, відчитано привіт З'їздові Керманича Гетьманського Руху Гетьманівни Єлизавети Скоропадської. Усний привіт від Гетьманської Ради склав полк. Архип Кмета. Президію З'їзду вибрано в складі д-р Богдан Коваль, предсідник; д-р Володимир Трутенко, заст. предсідника, інж. Ст. Цап і Павло Маренець, секретарі. *Після* прийняття порядку нарад і вибору Президії й комісій звітувала уступаюча Головна Управа УГОА (голова та її члени), Гол. Контр. Комісія, Головний Суд, представництво УГОА при Централі УККА, як також делеґати кільканадцяти відділів УГОА.

Того ж дня, в суботу, о год. 8-ій вечора, відбулася для учасників З'їзду, делеґатів і гостей та ширшого громадянства, в авдиторії „Парма Сініор Гайскул" доповідь радн. Дм. Левчука на тему „Сучасний стан УССР і перспективи визволення" та концерт з багатою програмою.

Другого дня обговорено справу гетьманської преси і видавництв, і на внесок номінаційної комісії вибрано нову Головну Управу в складі: голова — інж. Михайло Гаврилів-Бояр; 1-й заст. голови — Михайло Чемний; члени Головної Управи — проф. д-р Ю. Яремкевич, д-р Богдан Коваль, Омелян Бей, сотн. Степан Цап, Микола Небоженко, Любомир Бей, Євген Драґінда, Степан Гава, Ів. Мельник. Головна Контр. Комісія: голова — дир. Олександер Наконечний; члени — Пантелеймон Клименко, Василь Яворський, інж. Микола Align Розатовський, Василь Івасик-Борис. Головний Організаційний Суд: голова — д-р Володимир Бачинський; члени — Василь Сегейда, д-р Володимир Чума, сотн. Петро Содоль-Зілинський, інж. Іван Калинович. Опісля обговорено й вирішено справу Гетьманського Фонду, представництва УГОА в УККА, як також справу Світового Конґресу Вільних Українців та прийнято резолюції З'їзду.

Посвячення нової пластової оселі „Писаний камінь" коло Клівленду

Клівленд. — В неділю 12 ц.м. відбулося святочне посвячення недавно закупленої площі на пластові табори в Міддлефілді, Огайо. Не зважаючи на дощ в посвяченні взяло участь 200 пластунів і пластунок та коло 500 гостей. Крім господарів — Пластової Станиці Клівленд — у святі взяли участь делеґації пластунів з Бофало, Дітройту, Лорейну, Кентону і Акрону, делеґація СУМА з Клівленду та Парми, 40 представників місцевих організацій і товариств та численні батьки і приятелі Пласту. Пластовий провід репрезентували голова ГПР пл. сен. О. Бойчук та голова КПС пл. сен. Ю. Ференцевич, якому склав звіт станичний Клівленду пл. сен Р. Полатайко. Польову Службу Божу відправив о. І. Оришкевич та отці В. Шиманський і о. д-р В. Пелліх. Під час Служби Божої промовляв до пластової молоді о. І. Оришкевич. Зараз після Служби Божої відбулося посвячення оселі та посадження дуба в століття народин найбільшого Добродія Пласту Митрополита Кир Андрея Шептицького. До зібраних промовляли о. д-р В. Пелліх, б. пластовий капелян о. В. Шиманський та представники місцевих організацій. Відчитано привіт від Основоположника Пласту д-ра О. Тисовського та низку привітів від пластунів, товариств і організацій. Після посвячення площі голова комітету купна оселі та голова місцевого Гуртка Пластприяту п. П. Полянський передав голові КПСтаршини пл. сен. Юрієві Ференцевичеві грамоту купна оселі та зложив подяку всім, які причинилися до придбання цієї посілости. Голова КПС висловив глибоке признання голові і членам комітету купна оселі і передав оселю в користування пластовій молоді на руки станичного пл. сен. Р. Полатайка. Після посвячення і перекуски, яку приготовили пані з Пластприяту, відбулася Святочна Ватра, виведена силами пластової молоді під проводом ст. пл. Л. Голіян. Нав'язуючи до вибраної пластунами назви оселі „Писаний Камінь" учасник Першої Пластової Зустрічі на Писанім Камені в Карпатах пл. сен. О. Бойчук поділився з молодим пластовим поколінням своїми споминами.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

О. МІТРАТ ЯКІВ ПЕРРІДОН ЗАГИНУВ В АВТОВІЙ КАТАСТРОФІ

Мюнхен, Зах. Німеччина. — Тижневик „Шлях перемоги" подав вістку, що дня 1-го вересня ц.р. загинув в автовій катастрофі в Голляндії кол. довголітній ректор Малої Семінарії у Львові, востаннє Генеральний Вікарій для українців католиків у Бельгії, Голляндії й Скандинавії, 65-літній о. мітрат Яків Перрідон. Похорони відбулися на цвинтарі Кросвейк у Роттердамі.

УКРАЇНСЬКІ МОВОЗНАВЦІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В КОНҐРЕСІ ДІЯЛЕКТОЛОГІВ У НІМЕЧЧИНІ

Марбурґ, Німеччина, (Б. Б-о). — Тут відбувся в днях 5 - 10 вересня другий Міжн. Конґрес Діялектологів з участю вчених різних країн, в тому ЗДА й Канади. З українців із доповідями виступали д-р Ол. Горбач і д-р Яр. Рудницький. Крім цього в конґресі взяла участь пані Галина Горбач із Франкфурту. Українці приймали участь у дискусіях, а проф. Рудницький був предсідником однієї з конґресових сесій дня 9 вересня. В міжнародній виставці мовознавчої літератури в Марбурґському університеті були заступлені видання УВАН з Канади, що було офіційно відмічено в конґресовій книзі нарівні з іншими науковими установами й товариствами. З підсовєтської України ніяких науковців не було.

КОНҐРЕС „ОБНОВИ" У ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ. — В днях 4-6 вересня ц.р. відбувся тут Сьомий Конґрес Об'єднання Українських Католицьких Студентів в Канаді. Програмову доповідь на конґресі, що проходив у Форт Ґері готелі, виголосив основоположник „Обнови" Митрополит Кир Максим Германюк, а головним промовцем був президент УККА, проф. д-р Лев Е. Добрянський з Вашингтону. Головою Канадійської Федерації Товариств Українських Студентів Католиків „Обнова" вибрано на час двох років студента К. И. Алилую з Вінніпеґу.

НОВА КНИЖКА ГНАТА О. ДІБРОВИ

Ню Йорк. — Відомий український поет й есеїст Гнат О. Діброва, що живе в ЗДА, опублікував під назвою „Фраґменти з монокниги" — третю книжку своїх афоризмів, сентенцій і роздумів. Перші дві книжки вийшли були під назвами „Подорож у світ" (1955), і „З джерел буття" (1960). Крім названих книжок Гнат О. Діброва є автором збірок поезій „Шляхи і думи" (1946), „Кладка видінь" (1953), „Гами далечин" (1957) та „Рух і гармонія" (1963).

ПРОФ. ІГОР ХМИЗ ВЕДЕ АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПИ І ДОСЛІДИ У БРАЗИЛІЇ

Куритиба. — Бразилійський щоденник „Діяріо до Парана" з 13 травня ц.р. помістив широке інтерв'ю з українським науковцем, професором археології в Паранському університеті, Ігорем Хмизом, під проводом якого ведуться археологічні розкопки в місцевості Салто Гранде, над рікою Інґвас. Проф. Ігор Хмиз є співробітником низки наукових інститутів та асоціяцій і головою Університетського Центру Археологічно-Антропологічних Студій у Куритибі.

Д-Р ІВАН ВАЦИК ПОМЕР У ФОРТ ВІЛЛЬЯМ, ОНТ.

Форт Вілльям, Онт. — У вівторок 31 серпня помер тут на 65-ому році життя д-р Іван Вацик, довголітній лікар в цьому місті. Похорон відбувся в четвер 2 вересня з української православної церкви св. Благовіщення на цвинтар Мавнтвю. Незадовго до смерти д-ра І. Вацика загинув у нещасливому випадку його син.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЗНАХІДКИ В „ОЛЬВІЇ"

Недалеко від села Парутина, Очаківського району на Миколаївщині, розташована „Ольвія". Це руїни стародавнього грецького міста, що засноване було, як відомо, в VI віці до нашої ери і проіснувало дев'ять століть.

Тепер роблять там розкопи. Розкопали ряд мешканевих будинків. Один з них, як свідчить напис на мармуровій плиті, належав жерцеві Агротові. Знайдено рештки архітектурних оздоб, глиняні (випалені) і мармурові скульптури різних богів та богинь. Найвидатнішою рідкісною знахідкою є статуетка богині Артеміди заввишки понад 40 сантиметрів, що належить до III віку нашої ери. Артеміда зображена в стрімкому русі. На ній гарна одежа, на ногах — мисливські чобітки

Знайдено також старовинний посуд, монети, різноманітні кістяні та металеві вироби, багато пам'яток ремесла і мистецтва (з „Радянської України" 28 серпня).

АНСАМБЛЬ ПАВЛА ВІРСЬКОГО НА КУБІ

У Гавані (Куба) виступав ансамбль танцю Української ССР під керівництвом Павла Вірського.

Гаванські газети опублікували світлини концертів і захоплено писали, що ансамбль — один з найкращих у світі. („Радянська Україна" з 21 серпня)

З ОДЕСИ ДО КАЇРУ

Велику кількість верстатів, пристосованих для роботи в умовах гарячого підсоння, вивозять з Одеси до Каїру, — пише „Радянська Україна" з 31 серпня.

З України вивозять до Арабії потужні самохідні крани, гідравлічні преси і ковальсько-пресові автомати, радіяльно - свердлливні верстати та інші машини, виготовлені в Одесі.

ВАМ — УКРАЇНСЬКІ ШКОЛЯРІ

Видавництво „Просвещение", — подає „Молодь України" з 31 серпня, — випускає нові підручники для початкових і середніх шкіл.

Для першоклясників це видавництво видало кольоровий підручник російської мови. У ньому великої уваги надається розвиткові усної російської мови, майже на кожній сторінці — кольорові ілюстрації, а в кінці книжки — образки для усних бесід.

Загальний тираж шкільних підручників — 202,5 мільйона примірників

ЧОГО ВИМАГАЮТЬ ВЧИТИ НАСАМПЕРЕД

Напередодні нового навчального року, 28 серпня, міністер вищої і середньої спеціяльної освіти УССР Ю. Даденков написав статтю в „Радянській Україні", у якій є такі рядки:

„Іноді ми можемо почути, зокрема, в наших технічних вузах (тобто в інститутах та університетах — Ред.), що головне — це стати інженером, фахівцем, а марксизм-ленінізм можна засвоїти потім. Це глибоко помилкова думка. Адже перед усіма нами, працівниками вищої школи, стоїть завдання — дати студентам не тільки певну суму знань з майбутнього фаху, а передусім виховати їх глибоко переконаними марксистами-ленінцями, навчити розпізнавати й викривати ворожі буржуазні теорії в науці, зокрема в обраній ними галузі".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. В Джерзі Ситі і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. Для членів УНСоюзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Папа в ОН

Папа Павло VI заповів, що 4 жовтня ц. р. прибуде до Ню Йорку, щоб того самого дня виголосити на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй промову із закликом зберігати у світі мир. Орган Ватикану „Оссерваторе Романо" підкреслює, що подорож Папи не матиме політичного характеру, тільки духовний. Папа — мовляв — здає собі справу з того, що не має екзекутивної сили завести й закріпити у світі мир і не знає рецепт на розв'язку тих міжнародних проблем, що їх не всилі розв'язати міжнародні дипломати. Однак Папа хоче звернутися до людей із закликом, щоб вони шукали „джерела найвищих принципів чесної людини і суспільної совісти". Богослужба, що її відправить Папа в Ню Йорку для багатьох тисяч народу, незабаром після виступу на Генеральній Асамблеї, має ще більше підкреслити пасторальну ціль подорожі і характер його промови.

Не може бути найменшого сумніву, що єдиною причиною, яка спонукує Папу відвідати Ню Йорк, виголосити тут заклик до умів і совісти людей, щоб вони не хапалися за зброю у вирішуванні взаємних спорів, відправити Богослужбу і зараз після того вернутися до Ватикану, це виключно глибока журба за тривкість теперішнього непевного миру і бажання охоронити світ від нової воєнної катастрофи. Не може бути також сумніву, що Папа, який — за глумливим ствердженням Сталіна — не має ні одної дивізії, користується в широкому світі величезним моральним авторитетом і що до його слів пильно прислухаються 500 мільйонів католиків. Так само є безперечною правдою, що коли б державні мужі у широкому світі зрозуміли, що людство повинно керуватися „найвищими принципами чесної людини й суспільної совісти", тоді не було б над світом Дамоклового меча — загрози нової воєнної руїни.

Причетне до цієї подорожі Папи „але" стосується авдиторії, до якої будуть звернені слова Папи, і терену, на якому вони будуть сказані. Головним джерелом актуальної загрози світові є комунізм. Чи його лідери здатні керуватися „найвищими принципами чесної людини й суспільної совісти", — чи вони взагалі розуміють ці поняття?! Або — чи піддадуться арґументам індивідуальної та суспільної моралі демагоги у новопосталих державах, які за найпершу свою місію вважають поширення кордонів своїх держав коштом сусідів, дармащо в їх народах панують анальфабетизм і бідність, а ті молоді держави не можуть обійтися без сторонньої допомоги? Ці дві деструктивні сили, які здебільша одна одній сприяють, створили нинішню похмуру міжнародну ситуацію. Вони паралізують також Об'єднані Нації, які тому не всилі грати ролю міжнародного судді-арбітра. Звеличники ОН сподіваються, що виступ Папи підвищить авторитет тієї установи. Може тимчасово й підвищить. Але тривкого миру не запевнить. Бо не може бути тривкого миру без конструктивної розв'язки спірних проблем. Вони існуватимуть далі — існуватимуть далі деструктивні центри Москви й Пейпінґу та експансивний імперіялізм малих диктаторів на послугах одного з отих комуністичних центрів.

Отож виступ Папи в ОН перейде до історії, як священне і полум'яне слово, говорене до глухих вух та скам'янілих сердець.

Де Ґолль проти Америки і проти Европи

У четвер минулого тижня французький президент Шарль де Ґолль виправдав добрий „нюх" французьких і закордонних журналістів, які числом понад 1.000 заляглли велику залю в Елізейському палаці, сподіваючись почути нову сенсацію. Де Ґолль справді склав сенсаційні заяви, які відбилися радісним відгуком тільки в Москві й Пейпінґу. Як уже відомо з інформаційних вісток, де Ґолль заповів, що в 1959 році, коли треба буде формального відновлення Північно-Атлантійського Союзу (НАТО), Франція відмовиться від дальшої участи в ньому, і зажадає замість системи інтеґрованої збройної сили 15-ох держав Атлантійського обширу створити систему двосторонніх державних союзів. Водночас де Ґолль заявив, що Франція бойкотуватиме далі Европейську Економічну Спільноту (Спільний Господарський Ринок) шістьох західньоевропейських держав, поки ті держави не вирečуться ідеї політичної єдности із встановленням деяких наддержавних принципів.

Таким чином де Ґолль звернувся однаково проти оборонної спільноти держав Західньої Европи, З'єднаних Держав і Канади, вбачаючи у такій спільноті „залежність долі Франції від чужинців", як також проти економічно-політичної єдности країн Західньої Европи. Через кілька годин після тієї заяви де Ґолля президент Джансон прославляв НАТО, як „щось більше, аніж кожна з його складових держав". А колишній президент Д. Д. Айзенгавер виразно ствердив, що виступлення Франції з НАТО або цілком загирило б той наймогутніший західній оборонний бльок, або надзвичайно послабило б його. Шукаючи компромісу, Айзенгавер натякнув, що може вдалося б розвіяти острах де Ґолля перед „чужинцями" з НАТО, коли б французький генерал став головним командантом збройних сил НАТО.

Коли раніше де Ґолль вістря своїх виступів звертав проти „англо-саксів" — Америки й Британії — маючи до них жаль з часів, коли не втаємничено його у першу стадію приготувань до висаду альянтських військ в Нормандії і не запрошено на конференцію в Ялті, — і коли „англосаксам" він протиставляв континентальну Західню Европу, в якій Франція замирилась з Німеччиною, то тепер він ізолює Францію від цієї Західньої Европи. Зате він при кожній нагоді повторює фразу про „Европу від Атлантику по Урал" з приязними зворотами в сторону Москви, висилає свого міністра Мальро до Пейпінґу з листом до Мао Тсе-тунґа, дозволяє приїхати до Парижу великій делеґації північнов'єтнамських комуністів. Приймаючи тричі комуно-польського прем'єра Циранкевіча, де Ґолль — за коментарями преси — мав на цілі підкреслити, що Франція, яка відчужується від Америки й Західньої Европи, водночас здобуває нових „приятелів" — в країнах з-поза залізної і бамбусової заслони. Хоч французам безумовно подобаються фрази про потребу воскресити велич і потугу Франції та „визволитися з-під контролі чужинців" — багато розумних французів напевне мусять призадуматись, чи Брежнєв, Мао Тсе-тунґ, Го Чі Мінг і різні циранкевичі можуть причинитись до здійснення тієї місії-мрії нинішнього французького президента.

А. Гудовський

ВАЖЛИВИЙ ЮВІЛЕЙ

На 1967-й рік припадає 50-ліття Української Національної Революції і відновлення державности. Сповниться 50 років від того знаменного моменту, коли найсвідоміші сили української нації підняли її на боротьбу за незалежність і створили суверенну українську державу. У 1967 році скінчиться півсторіччя важливих подій, що відродили націю, чудодійно піднесли її свідомість і наснажують народ до боротьби за ідеал волі і незалежности.

То буде півсторічний ювілей боротьби, яка завершилася створенням Української Народної Республіки і проголошенням IV універсалу, що є підставою наших теперішніх визвольних змагань і зовнішньополітичної діяльности.

Українська еміґрація мусить велично відзначити 50-ту річницю тих подій, бо вони започаткували нову еру в українській історії й ввели український народ у коло державно - самовизначених народів.

На жаль, не чути досі в нас і згадки про цю річницю, а комуністичний режим в Україні вже розпочав підґотову до 50-ліття створення т. зв. Української Радянської Соціялістичної Республіки. Це є покажчиком, що большевики хочуть відзначити цей ювілей на широку скалю, щоб цим піддобритися до національно настроєного елементу в Україні, а з другого боку — послабити ідейні впливи „буржуазних націоналістів". Але головна причина, що спонукає Москву до величавого відзначення ювілею, є інтереси холодної війни з червоним Китаєм, який обвинувачує КПСС в іґнорації й саботуванні незалежницьких рухів поневолених народів. Це є Ахіллесовою п'ятою у політиці Кремля, і тому він намагається гучним ювілеєм рятувати свій захитаний престиж світового провідника комуністичного руху.

Як бачимо, українська політична еміґрація повинна відзначити ювілей найголосніше й наймаркантніше не тільки тому, що ті події дорогі для нас у національному аспекті, але також і тому, що буде то дуже слушна нагода, щоб показати вільному світові підступство Москви, щоб проголосити наші вимоги і протиставленням УССР до УАРеспубліки довести факт окупації України червоною Москвою.

Це — наше відповідальне, почесне й велике завдання. Мусимо вже тепер розпочати підготову до ювілею, бо треба ж подбати й про відповідні публікації. До речі, є відомості, що проф. Юрченко залишив готову до друку документальну працю, яка викриває імперіялізм московсько - комуністичної диктатури. Також треба завчасно подбати про об'єднання наших сил. На фоні ювілею, який мусимо відзначити, бачимо нашу разючу помилку іґнорації Державного Центру УНРеспубліки й недооцінки його властивостей, як політичного чинника в діяльності еміґрації, бо він є уосібленням волі народу, символом державности й антиподом окупаційного режиму.

В обличчі наших завдань немає сенсу сперечатися про помилки декого з провідних діячів Національної Революції, бо нація вилонила з себе найактивніших і найсвідоміших на той час людей. У тодішніх несприятливих і складних обставинах поряд з героїзмом і посвятою не могло не бути й помилок. А де їх немає? Тепер ми також робимо непрощенні помилки, розбиваючи національні сили. Для нації однаково дорогі кров і жертви борців так у період УНР, як і в період УВО, УПА й Української Дивізії, але большевики своїм готуванням до ювілею допомагають нам зрозуміти, якою повинна бути наша ґієрархія вартостей в аспекті державно - політичного процесу, і що інші варіянти ґієрархії не мають правно-історичних підстав.

Вважаємо, що справа гідного відзначення ювілею Української Національної Революції повинна стати наступним, після побудови пам'ятника Т. Шевченкові, обов'язком і великою ціллю.

Вважаємо, що Світовий Український Конґрес слід відсунути на 1967 рік і сполучити його з ювілейними святкуваннями, бо тоді цих два важливих і коштовних чини взаємно себе доповнять і збагатять.

Використаймо підготову до ювілею для оздоровлення наших внутрішньонаціональних взаємовідносин, бо в обличчі цього важливого завдання причини наших розходжень виглядають мізерними.

ДОМАГАЮТЬСЯ СКРІПЛЕННЯ КОНҐРЕСУ ЗДА

Вашинґтон. — Студійна група науковців, які займаються політичними науками, вивчала довший час відношення між виконною і законодатною частинами уряду ЗДА і прийшла до висновку, що конче треба б скріпити владу Конґресу та обмежити контролю Президента над Конґресом. Конґрес на думку цієї групи, яка працювала під опікою Американського Інституту Дослідів Публічної Політики, мусить мати більшу владу. В цьому Інституті працюють численні консервативні професори, між якими є такі, які минулого року підтримували кандидатуру сенатора Беррі Голдвотера. Координатором був професор Нюйоркського університету Алфред де Ґрація. В звіті цієї групи говориться: „Конґрес — це центральна інституція Американської Демократичної Республіки. Коли він не функціонує добре і не має влади більше як це було в минулому, то буде відкритий шлях до бюрократичної держави і до свого роду монархічного уряду".

В. Кедровський

ПЕРЕД ЗМІНАМИ У МОСКВІ

Ті, що досліджують політичне та економічне життя в Совєтському Союзі, приходять до переконання, що там у проводі назрівають нові зміни.

Не зважаючи на змальований комуністичною владою „блискучий розвиток" економіки, дійсні факти показують зовсім іншу картину. Наприклад, совєтська преса трубить на ввесь світ про великі врожаї хлібів, а тим часом купує в Канаді і ЗДА мільйони тонн пшениці, бо своєї не вистачає для внутрішнього споживання та для підтримки сателітних країн.

Останнім часом привернув на себе увагу виступ совєтського економіста Абеля Аґанбеяна, який гостро нападав на буржуазну систему господарства, а разом з тим подав деякі промовисті факти про економічний стан СССР. Аґанбеян ствердив, що значну частину совєтських економічних ресурсів забирає військова справа. При тім він зазначив, що для Совєтів дуже важко втримувати витрати на воєнну справу нарівні з витратами З'єднаних Держав Америки, бо економічний потенціял СССР становить лише половину потенціялу Америки. Зі 100,000.000 робітників у Совєтському Союзі працюють у воєнній індустрії від 30 до 40 мільйонів. Тим часом усе більше й більше зростає недостача продукції для задоволення щоденних потреб населення.

За словами Аґабеяна зріст совєтської продукції за останніх шість років обнизився майже в три рази, не зважаючи на бундючні заяви совєтських лідерів, що поступає він такими кроками, що СССР незабаром дожене і випередить Америку. А ще гірша справа в сільському господарстві, де зріст продукції за останні роки упав з 8% до 0.8%, отже в 10 разів. Також прибуток на одного мешканця Совєтського Союзу значно зменшився.

Аналіза економічного життя в Совєтському Союзі, що її провів Аґабеян у грудні м. р. на засіданні Центрального Комітету Партії, лише тепер попала в руки економістів поза межами совєтської сатрапії. І його висновки малощо різняться від тих висновків, що їх зроблено в Америці на підставі досліджения совєтських друкованих матеріялів. Тож, очевидно, в Москві будуть знову шукати винних осіб, аби лише зберегти саму комуністичну, тоталітарну систему. Будуть робити різні переставлення на державній шахівниці, лишаючи саму її незмінною.

У 1915 році, коли на фронті забракло різного постачання для армії, царський уряд звернувся до земських, міських та інших громадських установ і організацій із закликом допомогти задовольнити потреби армії. В короткому часі створено такі центральні громадські установи, як Союз Земств і Міст, названий Земгором, і незабаром постачання армії значно покращало. Це був для царського уряду небезпечний крок, бо суспільство відчуло свою силу та вміння організувати й поліпшити економічне життя цілої держави.

З того часу царський уряд почав швидко втрачати свій авторитет у народних масах. Це приспішило наростання протиурядових настроїв у народі й в короткому часі привело до революції 1917 року.

Мабуть, повторення цього історичного досвіду найбільше бояться большевицькі диктатори. Але як не можна закрити сонце рядном, так само не можна спинити прагнення людини до волі, до вільного, творчого, індивідуального життя. Кінець комуністичному невільництву прийде, питання лише — коли?

Програма візити Павла VI в Ню Йорку

Ню Йорк. — Канцелярія Кардинала Спеллмана повідомила 11-го вересня про програму побуту Папи Павла VI в дні 4-го жовтня в Ню Йорку. Папа має прилетіти до Ню Йорку о год. 10-ій перед полуднем на летовище Кеннеді. Там його привітають представники Об'єднаних Націй та цивільні американські представники і Кардинал Спеллман. Після цих привітань Папа виголосить коротку промову. Після того відбудеться подорож до Катедри св. Патрика, Папа поїде у відкритому авті, якщо буде гарна погода. В Катедрі Папа перед головним вівтарем помолиться і після того поблагословить присутніх в Катедрі. Папа вийде з Катедри головним виходом на п'яту авеню і піде до резиденції Кардинала при Медізен авеню на полуденок. Головним пунктом побуту Папи в Ню Йорку буде його промова в Об'єднаних Націях, яка має бути коло 3-ої години по полудні. Папа поїде до ОН автом, і після промови вернеться до резиденції Кардинала Спеллмана на обід.. О год. 8-ій ввечері Папа відправить Службу Божу латинською мовою в Стадіоні Єнкі, Апостола й Євангелію читатимуть англійською мовою, а Молитву вірних читатимуть п'ятьма мовами: англійською, французькою, еспанською, китайською і російською. П'ять дівчат і п'ять хлопців, кожна пара з одного із п'ятьох континентів будуть причащатися. Папа виголосить 10 мінутову проповідь, після чого рецитуватимуть Отче наш урядовими мовами ОН. Дехто гадає, що Папа відвідає Вашинґтонський Павільйон на Світовій Виставці, але це не є певне. О год. 11-ій Папа має відлетіти з летовища Кеннеді до Ватикану.

І. Савич

ҐУЦУЛИ ЧИ „БАРАБИ"?

Усі наші реґіональні комітети мають немало клопотів з точним визначенням території своєї діяльности, а в зв'язку з тим і з прийманням членів. Бо в різних часах наші повіти чи області мали різні границі, і ще тепер вони часто змінюються. На думку проф. В. Кубійовича, найкраще прийняти територіяльний стан з 1 січня 1939 р.

Далеко трудніша справа — докладне визначення території Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини, Поділля, щодо яких думки наших дослідників і знавців поділені. Треба взяти тут до уваги зміни серед населення, відплив до міст, поворотну хвилю, заробітчан, професіоналістів, подружжя...

Мешканці наших сіл, які переселилися до ближчих міст, уже стали міщанами. Деякі міщани переселилися на села, як ремісники, купці, кооператори, вчителі, священики, урядовці, професіоналісти, і пристали до різних околиць. Особливо ті, що покінчили середні й високі школи, зміняли місце свого поселення і праці, добровільно чи службово, — і тепер нелегко визначити їхню приналежність.

Деякі наші реґіони витворили свою питому „реґіональну гордість", як, наприклад, наші гуцули. Коли вони кажуть „ми — гуцули" (наголос на „и"!), то це в них звучить направду гордо. Гуцулами вони називають тільки мешканців 40 гірських сіл у Східніх Карпатах, навкруги Чорногори. Всіх інших, особливо „тих, з долів", називають дещо згірдливо „барабами"! Одначе, ніхто не може заперечити, що гуцули часто мішалися власне з „барабами", шукаючи кращої праці чи через подружжя. І тепер незвичайно важко уточнити, хто гуцул, а хто „бараба"?

На Поділлі слово „гуцула" (не — гуцул!) не належить до... компліментів. Таким словечком називали наші подоляки людей з довгим волоссям або недбало одягнених, з випущеною сорочкою, як теперішніх „бітників".

Також не менше важко визначити, хто „справедливий бойко" чи „справедливий лемко". Саме місце народження чи батьки ще не визначають свідомости приналежности до одного нашого племени чи области, бо часом різні „зайди", „пристайки" чи інші „бараби" мають більше почуття місцевої приналежности, реґіональної гордости, як ті, що там народилися, але не відчувають ніякого духового зв'язку з даною околицею. Це повинні взяти до уваги всі ті, що визначають територію діяльности різних наших реґіональних комітетів, і приймають членів до них, щоб не витворювати „нових непорозумінь і... тихого смутку".

Бо, з одного боку, є „пуритани", що хочуть обмежити членство реґіональних комітетів до 100 - відсоткових „краян", а, з другого, є „вільнодумці", що хочуть поширити території своєї діяльности якнайбільше, „анектуючи" й сусідні землі. Зродилися вже навіть „реґіональні імперіялісти", що „зазіхають" на території інших реґіональних комітетів і включають їх до своїх реґіональних збірників.

Щоб погодити і „пуритан", і „вільнодумців", і „імперіялістів", дозволю собі запропонувати таку компромісову розв'язку наших реґіональних комітетів: усі члени діляться на: дійсних, звичайних, почесних, фундаторів або спонзорів і прихильників.

Дійсні члени — це уродженці або нащадки уродженців даної землі, або ті, що прожили на ній майже все своє життя.

Звичайні члени — що прожили довший час на даній землі, що почувають себе духово зв'язаними з нею, що бажають і можуть причинитися до діяльности комітету. Почесні члени — що заслужилися для даної землі своєю релігійно - церковною, науковою, мистецькою, виховною, громадсько - політичною, професійною працею. Це можуть бути не тільки уродженці, але й неуродженці даної землі і навіть чужинці.

Члени - фундатори чи спонзори, які причинилися значними пожертвами до видання реґіонального збірника чи інших видань, акцій, як, наприклад, створення реґіонального музею, видавництва, стипендії для дослідів, фундації тощо.

Члени - прихильники, що проживали хоч короткий час на даній землі, мають до неї сентимент, що причинилися в різних формах до діяльности комітету.

Таким поділом на 5 груп можна охопити всіх наших людей, що більше чи менше зв'язані з даною землею, мають для неї сентимент, хочуть причинитися до втримування земляцьких зв'язків, до реґіональних імпрез, видань, фундацій.

Зовсім непотрібно відтручувати від діяльности реґіональних комітетів усіх тих людей доброї волі, щирого сентименту й прив'язання до даної землі, що мають охоту підтримувати діяльність даного комітету. Бо може трапитися, що власне не - уродженці даної землі, але принаґідні ентузіясти, туристи, гості, „зайди", „пристайки" (що колись „пристали", або „прижениnлися"!), словом — різні „бараби" можуть виявити багато більше „реґіонального патріотизму", доброї волі й жертвенности до співпраці, як „справедливі" автохтони.

Бо коли інші народи, а головно — наші „добрі сусіди", всіми силами намагалися притягнути до себе своїх „інородних" сусідів, то в нас дуже часто переважала протилежна тенденція: під різними причинами відтручувати наших земляків від усього свого, рідного і заганяти їх у чужий, ворожий табір.

Ігор Чмола

ВІД НІЯҐАРИ ДО СКЕЛЯСТИХ ГІР

(9)

Першу нашу зупинку робимо у селі Колтер Бей. Тут є адміністраційний будинок, кабіни, крамниці і табір для туристів. Вступаємо до адміністраційного будинку, оглядаємо експонати його музею, вислухуємо ілюстровану знімками, награну на плівку лекцію про те, що маємо оглядати в парку і понад озером Джексон.

Їдемо далі. Над озером Дженні оглядаємо музей, в якому зберігаються пам'ятки здобуття людиною вершків пасма гір Гренд Тітон. Тут треба зареєструватись, коли хтось має охоту вибратися на прогулянку в гори. Тут і школа альпіністики.

Опісля зупиняємось у районі „села" Мусів, де знаходиться головна кватира парку. У музеї експонати розказують нам історію гір і долини Джексон. Довідуємось тут про індіян, про перших білих людей в цій околиці і про життя траперів, які у примітивних обставинах здобували собі засоби до життя полюванням.

Заходимо до каплички Преображення Господнього. Побудована вона із стовбурів дерев. Перед капличкою брама і напис: „Тут треба прив'язувати коней". Скромний престол, на ньому дерев'яний хрест, ззаду велика скляна стіна і вид на найвищу гору пасма Гренд Тітон. Сідаєте на лавку. Якийсь добродій грає на органах. У вашій життьовій мандрівці бачили ви багато величавих святинь, деякі з них справді архітвори геніїв людства. Тут перед вами архітвір самого Творця. І такими маленькими здаються вам усі здобутки техніки 20-го століття. Відчуваєте вічність, а себе — порошинкою отої вічности.

В районі Мусів оглядаємо відновлений порон, яким ще відносно недавно перевозили людей і підводи на другу сторону ріки, і починаємо нашу поворотну дорогу. Ще вступаємо до кабіни Кеннінґгема. Тут колись повішено двох конокрадів. Ніхто не зробив суду над ними, ніхто не старався доказувати їм вини. Отак зловили, рішили, що то вони і — повісили.

Вступаємо до першорядного готелю Джексон Лейк Ладж, збудованого грішми фундації Рокефеллера. Тут наша молодь виїжджає на одногодинну кінну прогулянку. Це для них найбільша атракція. Тому, що сонце ще високо, вертаємося до села Колтер Бей і купаємося в озері Джексон. Зимна вода відразу відсвіжує нас по цілоденній гарячі.

Наступного дня покидаємо Єловстон парк. На прощання Борис пропонує переіменувати його на „Національний Заповідник Комарів". Ще раз переїжджаємо цілий парк з півдня на північ і ми вже біля вихідної брами. Ренджер чемно бажає нам щасливої дороги.

Дорога веде через державні ліси Гелатін, Шошон і Кастер. Цілий час їдемо догори. Довкруги ліси, ріки і озера. Врешті досягли зони снігу. Обабіч зустрічаються кількаметрові снігові стіни. Потічки то пливуть полонинами, уквітчаними високогірськими квітами, то ховаються під широкими смугами снігу.

Врешті ми на перевалі гори Ведмежий Зуб (Бертут), на висоті 10 940 стіп. Ой, і холодно тут! Починаємо спускатися в долину. Ми вже у стейті Монтана. Дорога прекрасна. Крутими серпентинами з'їжджаємо вниз.

З'їхавши з гір, а радше виїхавши з державних лісів, бачимо, що в стейті Монтана нема обмежень у швидкості їзди. Вночі, щоправда, не можна їхати скорше як 55 миль на годину, зате вдень панує тут повна демократія.

Переїжджаємо містечко за містечком і біля шостої години вечора доїжджаємо до національного пам'ятника Побойовища Кастер.

Історія його така. Після закінчення Громадянської війни, у 1868 р. уряд підписав з племенами індіян Су і Чеєн угоду, якою гарантував їм у вічну посілість західню частину Південної Дакоти. Та коли в 1874 р. експедиція полковника Кастера знайшла в Чорних Горах золото, тисячі людей подалися в ту околицю. Урядові намагання очистити від них гори були безуспішні. На місце кожної сотні, яку військові частини відтранспортовували на захід, приходила тисяча нових. Індіяни покинули призначені їм терени і зосередилися у південно-східній Монтані.

Уряд вислав три військові експедиції, по одній з півдня, заходу і сходу, які дістали завдання схопити індіянські племена у кліщі і змусити їх повернутися до резервації. Загальну команду над експедицією мав генерал Террі. Він сам ішов з групою, що посувалася із сходу.

21-го червня 1876 р. ген. Террі доручив полковникові Кастерові, що командував 7-им полком кінноти, зайняти становища від ріки Малий-Великий Ріг, де мало бути скупчення головних сил індіян. Кастер поділив свій полк на три, а властиво на чотири частини. П'ять сотень залишив собі. Три сотні дістались під команду майора Бентіна із завданням охороняти ліве крило полку та прочищувати довколишні горби. Три сотні під командою майора Ріно пішли в погоню за невеликими частинами індіян. Одна сотня охороняла обози. Частинам Ріно і Бентін доводилося зводити оборонні бої з переважаючими силами ворога.

Доля частини полковника Кастера не висвітлена істориками ще й до сьогодні. Коли військові частини, що йшли з заходу, сполучилися з частинами Бентіна-Ріно, вони знайшли побойовище з трупами вояків полку Кастера. Живим не залишився ніхто, і через те важко відтворити перебіг бою. Свідчення індіян картини не роз'яснили. Історики догадуються, що полковник Кастер попав у засідку, прийняв бій і згинув разом з усіма своїми старшинами та вояками.

Про це все довідуємось з експонатів в адміністраційному будинку. Опісля проїжджаємо доріжкою через побойовище.

(Далі буде)

Роман С. Голіят

Український Інститут Америки в Ню Йорку

(На основі інтерв'ю з директором УІА Юліяном Ревасм)

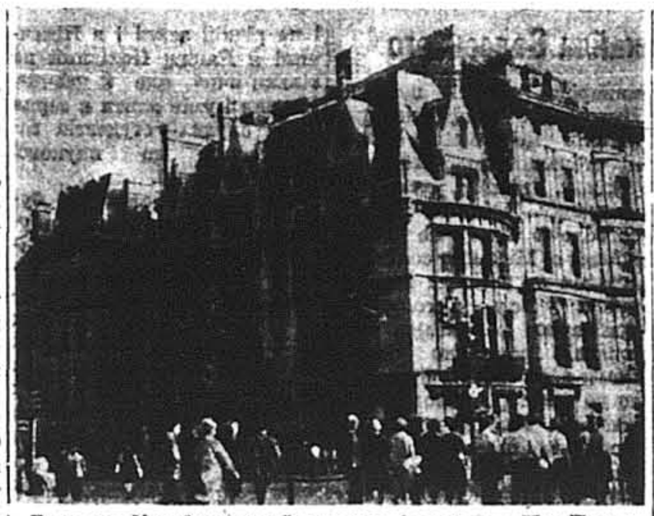
Теодор Джус, президент УІА

Ідея створення Українського Інституту Америки вийшла від бл. п. Володимира Джуса, українського промисловця й філянтропа. В 1948 р. лікарі дораджували Вол. Джусові піддатися операції ушкодженої правої сторони легенів, бо без того його життя буде почислене на дні, і, мабуть, ця непевність про завтра прискорила реалізацію його задумів. 1948-го року, 3-го травня, Український Інститут Америки був зачартерований в Олбані, НюЙорк, 15-го того ж року відбулися перші збори. В Парквуд Лейку, Вест Айсліп, Лонг Айленд куплено для УІА будинок і парцелю. 28-го жовтня 1953-го року розпочато там урядування. В 1959-му році цю посілість відкупили від Інституту оо. Василіяни за 30.000 дол.

Дім Українського Інституту Америки при 2 Іст 79-ій вулиці в Ню Йорку куплено 1-го серпня 1955 року за 250.000 дол. Компанія Джуса в Бабилоні, Н. Й., позичила на закуп дому понад 150 тисяч дол., що й допомогло скоро купити імпозантно-репрезентативний дім при 5-ій Евню, в центрі метрополії Ню Йорку. В тому домі жив Августин Ван Горн Стайвесон з двома сестрами. Це останні нащадки Петра Стайвесона — губернатора „Ню Амстердаму" (Голляндської Колонії), тобто нинішнього Ню Йорку. Августин Ван Горн Стайвесон в свойому завіщанні (помер в 1953-му році), розподіляючи свое 15 мільйонове майно на філянтропійні цілі, зазначив, що дім, в якому він жив, мас бути останнім продажним об'єктом. Бл. п. Володимир Джус, довідавшись від приватних джерел про продаж цього об'єкту, як президент Українського Інституту Америки негайно припоручив свойому фінансовому дорадникові закупити цей будинок, що й вдалося зреалізувати. В годину після підписання контракту приватні фірми оферували Вол. Джусові 150 тисяч зарібку, в 1961-му році хотіли купити цей будинок за один мільйон долярів, а будівельні фірми пропонували 800 тисяч готівкою та подібний величиною дім між 65-79 вулицями в цьому квартал 5-тої Евню. Вол. Джус відкидав всі пропозиції, постійно підчеркуючи, що, коли б комусь вдалося нас зманити грішми, то, мабуть, вже ніколи не зможуть українці приміститися на 5-ій Евню.

Офіційна дедикація відкриття Українського Інституту Америки відбулася в 1956-му році.

Головна Управа Інституту запланувала відзначити 15-річчя існування Інституту в дні 22-го листопада 1963-го року, та з приводу державної жалоби (вбиття президента Джана Ф. Кеннеді) відзначення перенесено на 21-го лютого 1964-го року. Тоді символічно був спалений морґедж Українського Інституту Америки. Покійний фундатор Інституту бл. п. Володимир Джус в між часі зложив поважні фінансові пожертви, що дали можливість в цілості сплатити морґедж. За свого життя бл. п. Володимир Джус постійно підчеркував, що хоче всі справи Українського Інституту Америки привести до такого порядку, що коли б йому щось сталося, все було чисте і щоб не казали, що старий Джус заплутав фінансові справи Інституту.

Будинок Українського Інституту Америки в Ню Йорку

При спаленні морґеджу Вол. Джус заявив, що це найщасливіша хвилина в його житті, та що він полагодив всі справи Інституу як слід. Не минуло 4 місяці від тісї радісної хвилини, як у п'ятницю 19-го червня 1964-го року несподівано він помер. При річній перевірці в місяці травні 1964-го року в Медікел Сентер в Ню Йорку, — де знаходяться уфондовані В. Джусом 2 ліжка для українців, які в потребі можуть безкоштовно з них користати — за рекомендацією директора Українського Інституту Америки пана Юліяна Ревая, — лікарі ствердили, що стан здоров'я Володимира Джуса є дуже добрий. Та доля перечеркує пляни людини. В п'ятницю, 12-го червня 1964-го року, Володимир Джус поховзнувся в мешканні в Бабилоні й впав так нещасливо, що зламав ребра на правому боці грудей, які натиснули на легені і спричинили комплікації та кінець життя єдиного українського філянтропа.

Бл. п. Володимир Джус відійшов передчасно, не маючи змоги зреалізувати ще кілька конечних для українців у ЗДА своїх власних філянтропічних проєктів. Українська спільнота в ЗДА вдячна йому за його неперевершений досі жест, за Український Інститут Америки. Президент Українського Інституту Америки, у вступному слові англомовної публікації: про УІА писав: „Одним з передових завдань цієї організації повинно бути помагати талановитим молодим людям осягнути високу освіту й здобути вищі позиції в усіх галузях американського життя виховати майбутніх провідників для культурного й організаційного життя і забезпечити їм репрезентативне приміщення, де наша молодь могла б зустрічатися, як рівний з рівним". Його ідеєю було, щоб нова генерація, яка родилася поза межами України, — вміла віднайти себе в Інституті.

Український Інститут Америки здобув признання серед українців, і американців. Це справді найкращий культур. український центр, куди кожному є приємно зайти навіть в товаристві чужинецької репрезентації. Немає тут нічого дивного, що УІА мав стільки оферт купна, бо це одна з імпозантних будівель при 5-ій Евню в Ню Йорку. Це французько-готицький стиль будови, яку проєктував славний архітект Самфорд Вайт. Інститут має 6 поверхів, автоматичний 4 особовий елевейтор, 27 кімнат, та модерну кухню. Це все разом займає біля 20,000 квадратових стіп поверхні підлоги.

Український Інститут Америки є вільний від оподаткування декретом з дня 20-го квітня 1954-го року. І всі жертводавці можуть відтягати від оподаткування свої пожертви на цілі УІА.

Український Інститут Америки має 34 звичайних членів, 12 центральних організацій та 6 місцевих. Організації вплачують щороку по 25 дол. — і мають дорадчий голос.

Після смерти першого президента Вол. Джуса одноголосно вибрано на президента його сина, Теодора Джуса. Для характеристики нового президента УІА вистачить згадати, що минулого тижня він в товаристві п. Ю. Ревая їздив до Філядельфії і привіз експонати Українського Етнографічного Музею, щоб цей дорібок української культури виставити в Інституті для перегляду ширших кол українських і американських відвідувачів.

Адреса Інституту:
Ukrainian Institute of America
2 East 79th Street
New York, N. Y. 10021
Tel.: BU 8-8660

Ю. Перхорович.

Ще про українське весілля

У 151-159 числах „Свободи" був уміщений спогад Х. Довгалюка „Весілля у Кривій Луці", де при кінці автор просить про уваги та доповнення. Згідно з бажанням хочу додати кілька слів.

Майже кожна місцевість на Волині має свої особливості в обрядах, але деякі однакові по всій Волині. Наприклад молоді до шлюбу завжди їдуть, а не йдуть. Знаю випадок, коли шлюб відбувався в хаті напроти церкви (через дорогу). Молоді сіли на віз й поїхали в напрямку протилежному від церкви, потім завернули на іншу вулицю й з другого боку під'їхали до церкви; батьки ніколи не бувають на шлюбі дітей у церкві; молодих обсипають після виходу з церкви, а не перед шлюбом; перезва буває на другий (часом навіть 3-тій) день, а не того самого дня: не згадане обрізування коси, яке давніше входило в обряд.

Але у весільних звичаях Волині зустрічаємо обряди, які нас близько в'яжуть є стародавнім світом і мають багато спільного з весільним обрядом стародавніх римлян патриціїв. В Римі лише патриції мали пенатів — богів опікунів родини („манес" — душі померлих предків: порівн. з нашим „мана" — привід). Плебеї пенатів не мали. У патриціїв, коли молоду приводили до дому молодого, то хтось з родичів (найчастіше дядько) переносив її через поріг, щоб припадком не зачепилась або не доторкнулась одягом порога чи одвірка, що було дуже злим знаком. У нас молода обережно переступає поріг, притримуючи одяг, щоб навіть одягом не доторкнутись порога.

В Римі в хаті молодого старший з родини складав у жертву пенатам овечку. Знятою з неї шкірою застилали низький стілець, на якому сідали молоді, молода пряла вовну з тієї ж овечки і промовляла сакральну формулу: „Де ти, Гаю, там і я, Гая". Промовивши три рази, вставала и кидала на вогонь перед вівтарем пенатів кілька пахучих зерен. Вона була вже членом родини чоловіка. Чужі люди не мали права молитися перед пенатами.

На Волині молодих перед їздою до церкви й по повороті з неї садовлять на кожусі, вивернутому вовною догори — ніби на шкіру овечки.

Найбільш аналогій має коровай. В Римі на другий день молоді (патриції лише) йшли на Капітолій й там приносили в жертву корову. Мусіла бути без скази, роги звичайно золотили, прикрашали квітами. Жрець посипав голову корови мукою, змішаною з сіллю, провадив рукою по хребті й промовляв — „офірована". Фахівець забивав жертву камінною сокирою, а інші фахівці - ворожбити відкривали живіт жертви й з останніх рухів внутрішніх органів ворожили про майбутнє молодих.

Шкіру з корови здіймали й віддавали ворожбитам, кості, товщ, середину спалювали в жертву богам, а м'ясо пекли і, коли було готове, — найстарший з присутніх краяв його й на ножі кавалки подавав присутнім, стисло тримаючись старшинства. Для людей бідних було дозволене заступати живу корову хлібом, подібним до корови.

Коровай на Волині має зверху плетінку - „хребет", по якому жрець колись провадив рукою. До короваю затикають „гілку", звичайно обрізану вишневу галузку, яку обгортають золотим або срібним папером та прикрашають квітами („роги"). До середини короваю, коли його місять, вкладають дрібну срібну монету — на щастя тому, кому припаде. Коровай крає старший, не дорізуючи до споду й залишаючи спідню шкоринку, яку віддають музикантам („шкіра"). Кавалки короваю, той, хто ріже, на ножі подає присутнім, стисло дотримуючись старшинства.

Як бачимо в обряді короваю, поминаючи пісні, які прийшли пізніше, маємо докладне повторення римської заступчої жертви.

● Еспанські власті погодились видати вдові по генералі Гумберто Дельґадо тіло її чоловіка, вбитого в дотепер нез'ясованих обставинах і невідомими злочинцями 13 лютого ц. р. біля прикордонного містечка Віллянева дель Фресно. Зате Португальські власті відмовили вдові похоронити тіло названого генерала в його рідній Португалії, лякаючись політичної демонстрації. Генер. Гумберто Дельґадо був лідером португальської опозиції і свого часу кандидував на президента Португалії. Він жив у Південній Америці, але їхав до Португалії, щоб там тайком стрінутися з своїми однодумцями. Тихий похорон відбувся в тому прикордонному еспанському містечку. Португальська поліція арештувала 5-ох видатних діячів опозиції, які їхали на той похорон.

Ірвінґ Е. Томпсон:

Гончаренко — патріот і політичний вигнанець

Це був правдивий каліфорнійський ранок, коли 19 членів релігійної молодечої організації вирушили на прощу до панотця Гончаренка.

Здавалося, що той день був призначений саме для цієї подорожі, і настрій людей все підносився, коли вони їхали пригірками п'ять або шість миль у великому автобусі, що його тягнули четверо коней.

Який красвид стелився перед очима!

Затока Сан Франсіска була так далеко, як сягало око.

Акри та акри овочевих садів та фарм; тисячі пригірків, вкритих пасовиськами так захопили одного з хлопців, що він сказав у захваті: „Але ж бо це є в Біблії!"

Можна було б списати не одну сторінку, описуючи цей чудовий красвид, але я почав розповідати вам про о. Гончаренка.

Хто є о. Гончаренко? Найцікавіша людина у Північній Каліфорнії!

Чи не вірите цьому? Зачекайте, поки я розкажу вам про нього.

З роду він є козак, тубілець Києва в Україні, висвячений на священика згідно з приписами Грецько-Православної Церкви. Він був вигнаний з рідної України і жив на засланні понад 50 років.

В чому ж був його злочин? Лише в тому, що він обвинувачував відкрито і нагрозливо людське закріпачення в церкві й державі!

За це він зазнав переслідувань та судових розправ, які можна було б порівняти з терпіннями перших християн. Його мотто є моттом мученика: „Страждання є моя доля, а вбогість — моя слава."

В день наших відвідин він, кульгаючи, підійшов до воріт зустрінути та привітати нас сердечними словами: „Заходьте, мої діти, заходьте." Його довга біла борода, його хутряна шапка і трохи похилі плечі надавали йому високодостойного вигляду біблійських патріярхів.

Йому тепер близько 82 роки і його зір не є такий добрий, як колись, але в цьому самотньому притулкові, який він назвав „Україна" — він живе 41 рік, працюючи своїми руками, щоб здобути харчі і одяг для себе і своєї дружини.

Біля маленької хатини з трьох кімнат, над дверима якої є слово „Свобода", росте висока сосна 3 стопи завширшки, яку о. Гончаренко приніс у маленькому вазонку, коли він прийшов сюди 41 рік тому. Він ще й досі має той вазонок і показує його відвідувачам.

Коло хатини є величезний виноградник, що розріся від лози, яку він приніс із гір Ливану, а в хатині знаходяться пам'ятки та вирізки з газет, неоцінимої вартости. Тут є стіл, якого панотець Гончаренко вжив перший раз у Америці, коли відправляв Літургію за грецьким обрядом у каплиці св. Тройці в Ню Йорку, за дозволом єпископа Патера. Це відбулося 2-го березня 1865 року.

Потрібно б багато часу, щоб згадати всі цікаві пам'ятки, які є в цій незвичайній, старій хатині, в якій о. Гончаренко живе із своєю дружиною.

Коли о. Гончаренко довідався, що я був священиком Методистської Єпископальної церкви у Гейварді, сказав із захопленням: „Я такий радий зустріти вас. Ходім, і я розкажу вам, що методисти зробили для мене". Йдучи переді мною, він продовжував оповідати про те, як д-р Лонґ та інші з Американського Біблійного Товариства запросили його перекласти біблію слов'янською мовою, щоб бідні люди його країни могли купити її.

1867-го року о. Гончаренко приїхав до Сан Франсіска, Галелуя Кокс, священик старої „Гаворд-Стріт" церкви дозволив йому правити Служби Божі для його народу в недільній школі при церкві. Там у Сан Франсіско, методисти зібрали досить грошей, щоб допомогти Гончаренкові опублікувати першу розвідку будьколи надруковану в Америці його рідною мовою. Це була книжечка „Прийдіть до Христа".

Гончаренко говорив, що єдиний примірник, який він має, дорогий для нього і він не віддав би його і за тисячу долярів.

Пізніше, протягом 8 років, він видавав „Аляска Геральд" двома мовами. На прохання уряду в Алясці він видав російсько-американський буквар для тубільних дітей. Видано 600 примірників коштом 200 долярів, але автор дістав лише 21.75 дол. за свою працю. Були це оригінальні лекції. У третій лекції він говорить про повздержливість від алкоголю. Там були зображені п'ять пляшок підряд, а під ними такі слова: „Тут ви бачите п'ять пляшок горілки. Це дивно, що дикуни не будуть пити горілки, бо вони кажуть, що це є вогняна отрута. Дуже багато людей п'є горілку і тим нищать себе. Горілка розбещує людей і робить їх дуже поганими. Добрі люди ніколи не п'ють цієї отрути". Чи не є це досить добре навчання про повздержливість від алкоголю?

Панотець Гончаренко одержав освіту в Богословській Семінарії м. Києва — на Україні. Цю Семінарію він закінчив із відзначенням і був посланий як дипломат до Атен в Грецію. Гончаренко читав нам по грецьки і переклав нам своє звернення до грецького короля Юрія, який помер лише рік тому.

В Атенах його обвинувачували в зраді і намагалися заслати його до Сибіру. Але завдяки інтервенції британського амбасадора його звільнили і він перебував на волі в Константинополі. Пізніше він утік до Єрусалиму, і ця втеча була, як чудо. В Єрусалимі він відвідав Святий Гріб. Протягом двох тижнів він переховувався від своїх переслідувачів під ліжком у мешканні єпископа в Єрусалимі. Його життя часто було загрожене. Пізніше він прибув до Америки, щоб працювати для свого народу.

Зв'язок о. Гончаренка з Аляскою та з її купівлею від росіян є цікавий. Він був людиною, більше, ніж хто інший, яка вможливила несвідомим росіянам стати людьми, гідними поваги.

Я бажав би мати більше часу, щоб розповісти вам усе про цю чудову людину, яка знає тринадцять або чотирнадцять мов: говорить ними і читає. Але не має часу на це.

Життя о. Гончаренка було сповнене служінням людству. Безперечно, корона слави вінчає цю людину в найкращій країні, де немає панування жорстокости, де панує правда. Кожен мусить бути кращим, коли пізнає таку людину, як о. Гончаренко.

Гайвард, Каліфорнія
14. X. 1914.

(З англійської мови переклав Ф. Луців)

Пам'яті о. д-ра Михайла Залеського

Ряди нашої старшої ґенерації рідшають. Ось не стало в живих бл. п. о д-ра Михайла Залеського, який помер 1-го липня в Монтреалі в Канаді.

Життя покійного — це безперервна праця на виховному полі для української молоді та української науки. Покійний був учнем Слуги Божого — Великого Митрополита Кир Андрея. Під його проводом Михайло Залеський приготовлявся до будучої своєї праці у Христовому винограді на виховному й науковому полі. А товаришем Покійного був мученик за рідну віру, св. Церкву і Україну Кардинал Йосиф.

Час університетських студій о. Залеського (1910-14) — це час найвищого напруження між українським народом і польськими політичними чинниками. Це час дозрівання державн. думки серед українського студентства. Це час посиленої акції царської Росії проти української церкви в Галичині, особливо на Лемківщині. Дві чи три наші парохії на Лемківщині перейшли тоді на православія. В 1912-му році було між нашими богословами у Львові двісті членів української партії і 16 москвофілів. Богослови-народовці просили наші семинарійні власті, щоб до Духовної Семінарії не принимали москвофілів. Коли ці старання не увінчалися успіхом, комітет вирішив голодівку. Дві доби ніхто з богословів нічого не їв. Покійний о. Михайло солідаризувався з загалом і брав також участь в голодівці. Семінарію розв'язано. Богословів розіслано домів. Після двох місяців принимано до семінарії наново. Митрополит Кир Андрей був любителем старини і її знавцем і серед богословів зродилося одушевлення для старих пам'яток. Неоцінені скарби нераз нищилися в церковних закутках, на горищах. Під час ферій роз'їздилися богослови по парохіях, збирали ікони й все те звозили до музею ім. Митрополита Кир Андрея у Львові. Між першими любителями нашої старини був і Покійний. За ініціятивою богослова Антона Стельмаха засновано в Духовній Семінарії у Львові „Українське Наукове Католицьке Товариство." Цей богослов мав вже й свій літературний доробок, видав друком книжку „Теїстичний світогляд і наші часи".

Заходами цього товариства вийшов 1913 р. „Альманах українських католицьких богословів". До редакційної комісії належав і пок. о. Михайло. Всі статті в цьому Альманаху були прикрашені ініціялами. Такий був і заголовний листок. Зразки до того зачерпнув Покійний зі старих богослужебних книг, які залюбки під час ферій збирав по старих церквах.

Богослови не занедбували і просвітньо-суспільної ділянки. В семінарії існували тоді різні кружки „Сільського Господаря", як садівничі, пасічничі та Каса Райфайзена. Найбільшу увагу звертали на просвітню сторінку. В семінарії існував Кружок „Просвіти". З рамени того Кружка щонеділі по полудні їздили богослови по підльвівських селах і передмістях, де в місцевих церквах відчитували Акафісти, бо інших богослужень не могли відправляти, бо ще не були висвячені, а пізніше в читальнях виголошували відчити на різні теми. Між цими богословами був і покійний о. Михайло.

Покійний о. Михайло народжений в Зах. Україні 1891-го року. Він був д-р філософії, парохом української кат. церкви Пресв. Богородиці в Монтреалі, яку й побудував, був деканом, капеляном Сестер Служебниць Пр. Д. М., радником Митрополичої Консисторії і членом Митрополичої Шк. Ради у Львові, директором української державної гімназії (філії) у Львові, професор університету в Монтреалі, член НТШ, викладач університетів у Львові і в Інсбруці. Це етапи Його священичої, виховної і суспільної праці . . .

Рідна українська молодь була йому дорога. Коли він був директором гімназії у Львові, — це час, коли польські власті напружили всі сили, щоб не допустити до росту української інтеліґенції. Це був час, коли українська студентська молодь, доведена до розпуки тому, що студії в університеті у Львові були для неї обмежені або й недоступні, довершувала актів самосуду. Поляки наповнювали нашими студентами й молодими людьми свої тюрми й побоями й тортурами намагалися добути від них признання до вини, та зради своїх товаришів.

В тому часі бути директором української гімназії в столичному Львові рівнялося плавбі між Сцилею й Харибдою. Українські націоналістичні впливи на українську шкільну молодь були сильні, національна свідомість і гордість української молоді була велика, а тиск польських адміністративних шкільних властей на учнів, професорів а особливо на директора був невиносимий. Настало таке положення, що кожної хвилини грозило зачинення гімназії. Але Покійний постійною працею, релігійним вихованням і своїм тактом та педагогічним хистом не допустив до розв'язання гімназії.

Як професор університетів і на рідній землі і в Німеччині й Канаді Покійний не тільки вчив але й навчив. Навчив і умів влити в серця своїх слухачів-студентів замилування до наукової і творчої праці.

Цих кілька слів най будуть Тобі квітками незабудьок на Твою могилу, Дорогий Товаришу, від Твоїх товаришів, яких вже не багато при життю лишилося, від Твоїх парохіян і від Твоїх студентів. Я не міг виїхати до Монтреалю, щоб взяти участь в твоїх похоронах, то в день Твойого похорону я відправив Службу Божу за спокій Твоєї душі. Також вислав на руки Кардинала Впреосвященішого Кир Йосифа до Риму скромну жертву 25 дол. на ціль, яка завжди під час Твойого життя була Тобі так дорога — на український католицький університет в Римі. Нехай і Твоє ім'я, Дорогий Товаришу, з нагоди Твойого відходу по вічну нагороду в хроніках цього ж університету буде записане.

Ці мої слова нехай будуть малою спробою з моєї сторони потішити Твою Дружину, яка вгинається під тягарем важкого хреста, і Твої доні, зятя і внука.

о. Маріян-Роман Цурковський

Короткі вісті

● **У Будапешті відбувається** конференція коло 100 учених та інженерів з 11-ох країн, заінтересованих у тому, щоб Дунай сполучити каналами з різними великими ріками у Німеччині та створити таким чином водну сітку аж до Балтики. Однак СССР, Югославія Румунія збойкутували ту конференцію, не хотячи поменшувати ролі Дунаю, як ріки, що сполучає ті держави з Чорним морем та, посередньо, Адрійським.

● **В африканській Замбії,** яка проголосила свою незалежність в жовтні минулого року, в усіх місцевостях поміняювано назви вулиць, що їх вони мали з часів, коли Замбія була британською колонією Північною Родезією. Головна вулиця в столиці Замбії Люсаках, яка називалась вулицею Бадена Повелла, основника скавтового руху, зветься тепер вулицею Чача-ча: так кликали себе підпільні протибритійські революціонери в Замбії.

Збори Відділів УНСоюзу

СЕРЕДА, 15-го ВЕРЕСНЯ 1965 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Клюб Поступовий — 70 Відд. в год. 7-ій веч. в УНДомі при 96 Fleet St. Також просимо постаратися про нових членів до УНСоюзу. — Управа.

П'ЯТНИЦЯ, 17-го ВЕРЕСНЯ 1965 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Приймання вкладок 397 Відд. буде: 17 вересня під ч. 5020 Йорк Ровд, від год. 7-8 веч.; в суботу 18 вересня під ч. 847 Н. Френклін вул. від год. 3-4 по пол. — О. Штогрин, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Січ — 170 Відділ о год. 6-ій веч. в УНДомі при 90-96 Фліт вул. Просимо членів прибути на збори, та полагодити свої членські справи. — Д. Дидик, секр.

ТАРЗАН, ч. 5497. Тарзан погоджується вести!

— Я поведу вас до Зімби. — повторив мавполюд. — Але я мушу вас перестерегти проти численних небезпек.

— Чому? — протестував Маріо Мореллі. — Ми чули, що ви залишили там добре враження . . . Зокрема у Валі, найвищої жрекині!

— Це було 5 років тому. — відповів Тарзан. — Я не можу припускати, чи вона ще панує над своїми дикими підданими . . . або навіть, чи вона ще живе!